

FIȘA DISCIPLINEI

Literatură latină (perioada imperială 1)

Anul universitar 2025-2026

1. Date despre program

1.1. Instituția de învățământ superior	Universitatea "Babeș-Bolyai"
1.2. Facultatea	Facultatea de Litere
1.3. Departamentul	Limbi și Literaturi Clasice
1.4. Domeniul de studii	Limbă și literatură
1.5. Ciclul de studii	Nivel licență
1.6. Programul de studii / Calificarea	Filologie clasică / licențiat în filologie
1.7. Forma de învățământ	Cu frecvență

2. Date despre disciplină

2.1. Denumirea disciplinei		Literatură latină (perioada imperială 1)				Codul disciplinei		LLL5161	
2.2. Titularul activităților de curs			Lect. dr. Bogdan NEAGOTA						
2.3. Titularul activităților de seminar / curs practic			Lect. dr. Bogdan NEAGOTA						
2.4. Anul de studiu	II	2.5. Semestrul	5	2.6. Tipul de evaluare	E	2.7. Regimul disciplinei	Conținut	DS	
							Obligatorietate	Obl.	

3. Timpul total estimat (ore pe semestru al activităților didactice)

3.1. Număr de ore pe săptămână	2	din care: 3.2. curs	1	3.3. seminar / curs practic	1
3.4. Total ore din planul de învățământ	28	din care: 3.5. curs	14	3.6 seminar / curs practic	14
Distribuția fondului de timp pentru studiul individual (SI) și activități de autoinstruire (AI)					ore
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe (AI)					15
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					35
Pregătire seminare/ cursuri practice / laboratoare/ proiecte, teme, referate, portofolii și eseuri					40
Tutoriat (consiliere profesională)					6
Examinări					2
Alte activități					
3.7. Total ore studiu individual (SI) și activități de autoinstruire (AI)					98
3.8. Total ore pe semestru					126
3.9. Numărul de credite					5

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1. de curriculum	-
--------------------	---

Data avizării în Decanat
Numele și semnătura decanului

4.2. de competențe	-
--------------------	---

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1. de desfășurare a cursului	sală de curs
5.2. de desfășurare a seminarului/ cursului practic	sală de curs

6. Competențele specifice acumulate

Competențe profesionale/esențiale	<p>C1 Utilizarea adecvata a conceptelor in studiul istoriei literaturii latine.</p> <p>C2 Comunicarea eficienta, scrisa si orala. In: limba româna si interpretarea literară a unor texte din limba latină</p> <p>C3 Descrierea sistemului cultural roman și romano-elenistico-oriental si utilizarea lui in abordarea textelor culturale antice din diferite epoci.</p> <p>C4 Analiza textelor literare din limba latină în contextul cultural și mental al epocii căreia îi aparțin.</p>
Competențe transversale	<p>CT1 Utilizarea componentelor domeniului limbă si literatură în deplină concordanta cu etica profesionala.</p>

7. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor acumulate)

7.1 Obiectivul general al disciplinei	Cursul vizează prezentarea fenomenului literar în perioada romană imperială, atât din punctul de vedere al istoriei ideilor și a mentalităților (urmărind dominantele specifice epistemei studiate și contextul cultural specific), cât și din perspectivă morfologică (structuri literare, teme și motive). Sursele utilizate sunt literare și filosofico-religioase. Cursul e însoțit și de o ilustrare figurativă.
7.2 Obiectivele specifice	Cultură și civilizație romană, literatura latină, istoria ideilor; Tematica acestui curs este utilă studiilor socio-umane, fiind un instrument auxiliar important în asimilarea unor date culturale de bază, din perspectiva metodologiilor actuale. Studiul literaturii latine este indispensabil abordării istoriei culturale europene și are un rol modelator în asumarea memoriei culturale specifice acestui spațiu.

8. Conținuturi

8.1 Curs	Metode de predare	Observații
1. Epistema imperială romană de la Iulio-Claudieni (14-69) la Flavieni (69-96). Studia: Eugen Cizek, <i>Mentalités et institutions politiques romains</i> , Fayard, Paris, 1990 /	metoda expositiv	

Data avizării în Decanat
Numele și semnătura decanului

Mentalități și instituții romane, Editura Globus, București, 1998. Eugen Cizek, *Roma Aeterna*, Leiden, J. Brill, 1972. Eugen Cizek, *Secvență romană [Nero]*, Editura Politică, București, 1986. Eugen Cizek, *L'empereur Titus*, Paideia, București, 2006. Ronald Syme, *The Roman Revolution*, Oxford University Press, 2002. Ronald Syme, *Roman Papers*, Vol. I-VII, Clarendon Press, 1979-1991. Alessia Bonadeo, Alberto Canobbio, Fabio Gasti (eds.), *Filellenismo e identità romana in età Flavia*, Ibis edizioni, Pavia, 2011. Thomas N. Habinek, *The Politics of Latin Literature: Writing, Identity, and Empire in Ancient Rome*, Princeton University Press, 1998.

Sitografia: <http://www.empereurs-romains.net/emp00dyn.htm#1>

2. Cultura în epoca iulio-claudiană: poezia minoră (poezia astronomică, epica și lirica, Appendix Vergiliana, Priapea, Fedru), teatrul (spectacolele teatrale, tragedia), istoriografia (Velleius Paterculus, Valerius Maximus, Curtius Rufus), proza științifică (Celsus, Columella și Pomponius Mela), arta culinară (Apicius).

Fontes: Lucio Giunio Moderato Columella, *L'arte dell'agricoltura e Libro sugli alberi*, a cura di Carlo Carena e Rosa Calzecchi Onesti, Einaudi, 1977. Columella, *On Agriculture*, Books I-IV (Vol. I, 1941) and V-IX (Vol. II, 1954), ed. by H. Boyd Ash, Loeb Classical Library. Columella, *De l'agriculture*, tr.fr., Les Belles Lettres: III (1993), IX (2001), X/De l'horticulture (1969), XII/De l'intendante (1988). *Les Arbres*, tr.fr. R. Goujard, Les Belles Lettres, 1986.

<http://www.thelatinlibrary.com/columella.html> (*De re rustica & De arboribus*)

http://weblibteca.uv.es/cgi/view.pl?source=uv_ms_0054 (*De re rustica*)

<http://agoraclass.fltr.ucl.ac.be/concordances/intro.htm#Columelle> (*De l'agriculture*)

<http://penelope.uchicago.edu/Thayer/E/Roman/Texts/Columella/home.html> (tr.en.)

Pomponius Mela, *De situ orbis libri III*: <http://www.thelatinlibrary.com/pomponius.html>

http://agoraclass.fltr.ucl.ac.be/concordances/intro.htm#pomponius_mela

http://www.hs-augsburg.de/~harsch/Chronologia/Lspost01/Pomponius/pom_chr0.html

Studia: Gian Biagio Conte, *Letteratura latina. L'età imperiale*, Vol. 2, Mondadori Education, 2012, pp. 14-35.

Columella. Antonio Saltini, *Storia delle scienze agrarie. Dalle civiltà mediterranee al Rinascimento europeo*, vol. 1, Nuova Terra Antica, Firenze, 2010.

Pomponius Mela. W. H. Stahl, *La Scienza dei Romani*, Laterza, Bari, 1962, pp. 118-122, 183-185. Alain Silberman, Introduction et notes. In: Pomponius Mela, *Chorographie*, Les Belles Lettres, Paris, 1988. Robert Bedon, „Les Trois Gaules vues par les Romains au temps de l'empereur Claude: quelques réflexions sur les choix de peuples et de villes par Pomponius Méla dans sa description de la Comata Gallia”. In: R. Bedon et M. Polfer (éd.), *Mélanges in memoriam Charles Marie Ternes*, Remscheid, BAG Verlag, 2007, pp. 41-56. L. Malavialle, „La carte de l'Inde d'après Pomponius Méla”. In: *Annales de Géographie*, 1900, t. 9, n° 45, pp. 251-257. Jehan Desanges, *Histoire de l'Afrique dans le monde gréco-romain*, École pratique des hautes études, 4e section, sciences historiques et philologiques, Rapports sur les conférences de l'année 1992-1993, 1995 (Livret 8, 1995, pp. 27-28; Livret 9, 1995, pp. 41-42; Livret 10, 1994-1995, 1996, pp. 62-63)

ă,
dialogul

Frank E. Romer, *Pomponius Mela's Description of the World*, University of Michigan Press, 1998.

3-4. Proza filosofică senecană. Dialogurile morale (*De ira, De vita beata*), Epistolele morale (*Ad Lucilium*), Consolationes (*Ad Helviam matrem, Ad Marciam*) și *Naturales quaestiones*.

Fontes: Lucio Anneo Seneca, *Dialoghi*, a cura di Paola Ramondetti, UTET, Torino, 1999. Lucio Anneo Seneca, *La clemenza. Apocolocyntosis. Epigrammi. Frammenti*, a cura di Luciano De Biasi, UTET, Torino, 2009. Lucio Anneo Seneca, *Lettere a Lucilio*, a cura di Umberto Boella, UTET, Torino, 1995. Sénèque, *Lettres à Lucilius* (ediție bilingvă), 3 vol., Librairie Garnier Frères, Paris. Lucio Anneo Seneca, *Questioni naturali*, a cura di Dionigi Vottero, UTET, Torino, 1998. L. Anneo Seneca, *Tutte le opere. Dialoghi, trattati, lettere e opere in poesia*, a cura di Giovanni Reale, Bompiani, 2000. Seneca, *Dialoguri*, vol. I (*Despre providență. Despre fermitatea înțeleptului. Despre mânie*) și II (*Consolatie pentru Marciam. Despre viața fericită. Despre tihnă. Despre linistea spiritului. Despre scurtimea vieții. Consolatie pentru Polybius. Consolatie pentru Helvia*), ed. Ioana Costa, tr. ro. Vichi-Eugenia Dumitru și Stefania Ferchedau, Polirom, Iași, 2004. Seneca, *Despre binefaceri. Despre îngăduință*, ed. Ioana Costa, tr. ro. Ioana Costa și Octavian Gordon, Polirom, Iași, 2005. Lucius Annaeus Seneca, *Scrisori către Luciliu*, tr. ro., Editura Științifică, București, 1967. Lucius Anneus Seneca, *Scriseri filozofice alese*, Editura Minerva, București, 1981. Seneca, *Naturales quaestiones. Științele naturii în primul veac*, tr. ro., Polirom, Iași, 1999.

Studia: Pierre Grimal, *Sénèque ou la conscience de l'Empire*, Belles Lettres, 1978 / *Seneca sau conștiința Imperiului*, tr. ro., Editura Univers, București, 1992. Eugen Cizek, *Seneca*, Editura Albatros, București, 1972. G. Guțu, *Seneca*, Editura științifică, București, 1999. A. Bourguery, *Sénèque Prosateur. Etudes littéraires et grammaticales sur la prose de Sénèque le Philosophe*, Les Belles Lettres, Paris, 1922. M. O. Lișcu, *L'idée du souverain bien et son expression chez Sénèque*, 1943 (despre *Epistolele către Lucilius*). Gh. Vlăduțescu, *Filosofia în Roma antică. Forme și evoluții*, Editura Albatros, București, 1991, pp. 138-209 (Stoicismul sau conștiința de sine a Romei). Jean Brun, *Le Stoïcisme*, Paris, PUF, 1961 [1958]. Paul Veyne, *Sénèque. Une introduction*, Tallandier, 2007. Ilsetraut Hadot, *Sénèque. Direction spirituelle et pratique de la philosophie*, Vrin, 2014. Brad Inwood, *Reading Seneca: Stoic Philosophy at Rome*, Oxford University Press, 2005. Gregor Damschen, Mario Waida, *Brill's Companion to Seneca: Philosopher and Dramatist*, Brill, Leiden, 2013. John Henderson, *Morals and Villas in Seneca's Letters: Places to Dwell*, Cambridge University Press, 2004. Alfonso Traina, *Lo stile drammatico del filosofo Seneca*, Pàtron Editore, 1974. Ilaria Rodella, *Piu saggi con Lucio Anneo Seneca*, Chiarelettere Editore, Milano, 2014. Joey Dodson, David Briones (eds), *Paul and Seneca in Dialogue*, Brill, Leiden, 2017. Shadi Bartsch, Alessandro Schiesaro, *The Cambridge Companion to Seneca*, Cambridge University Press, 2015.

5-6. Tragedia. Seneca și Euripide (*Hercules furens, Medea, Phaedra*); Seneca și Sophocle (*Troades/Troianae, Phoenissae, Oedipus, Hercules Oetoeus, Thyestes*); Seneca și Eschil (*Agamemno*); Praetexta (*Octavia*).

Fontes: Lucio Anneo Seneca, *Tragedie*, a cura di Giancarlo Giardina, UTET, Torino, 2000. L. Anneo Seneca, *Tutte le opere. Dialoghi, trattati, lettere e opere in poesia*, a cura di Giovanni Reale, Bompiani, 2000. Lucius Anneus Seneca, *Tragedii*, 2 vol., Editura Univers, București, 1984. Lucius Anneus Seneca & Pseudo-Seneca, *Medeea, Octavia. In: Terentiu – Seneca, Teatru*,

EPL, București, 1966.

Studii: Léon Hermann, *Le théâtre de Sénèque*, Les Belles Lettres, Paris, 1924. Eric Dodson-Robinson, *Brill's Companion to the Reception of Senecan Tragedy: Scholarly, Theatrical and Literary Receptions*, Brill, Leiden, 2016. Christopher V. Trinacty, *Senecan Tragedy and the Reception of Augustan Poetry*, Oxford University Press, 2014. Andreas Heil, *Die dramatische Zeit in Senecas Tragödien*, Brill, Leiden, 2013. Frank Laurence Lucas, *Seneca and Elizabethan Tragedy*, Cambridge University Press, 2009. Thomas G. Rosenmeyer, *Senecan Drama and Stoic Cosmology*, University of California Press, 1989. Gregory Allan Staley, *Ira: theme and form in Senecan tragedy*, Princeton University, 1975. Thomas Kohn, *The Dramaturgy of Senecan Tragedy*, University of Michigan Press, 2013. Fabio Gasti (a cura di), *Seneca e la letteratura greca e latina. Atti della IX Giornata Ghisleriana di Filologia classica-Pavia 22 ott. 2010*, Pavia University Press, Pavia, 2013. Erik Gunderson, *The sublime Seneca. Ethics, literature, metaphysics*, Cambridge University Press, 2015. Gianni Guastella, „Virgo, Coniunx, Mater: The Wrath of Seneca's Medea”. In: *Classical Antiquity*, Vol. 20, No. 2 (October 2001), pp. 197-220. Florence Dupont, *Médée de Sénèque, ou comment sortir de l'humanité*, Belin, 2000. Florence Dupont, *Les Monstres de Sénèque*, Belin, 1995.

7-8. Lucanus și anti-epopeea

Fontes: Lucanus, *Pharsalia*, ed. C. Hosius, Teubner, Leipzig, 1892. Marco Anneo Lucano, Gaio Valerio Flacco, *Farsaglia (Bellum civile); Argonautiche*, a cura di Libera Carelli, UTET, Torino, 1954. Marcus Annaeus Lucanus, *Farsalia (Despre războiul civil)*, tr. D. T. Burtea, Editura Minerva, București, 1991.

<http://agoraclass.fltr.ucl.ac.be/concordances/intro.htm#lucaïn> (*Pharsalia*)

Studia. E. Narducci, *La provvidenza crudele. Lucano e la distruzione dei miti augustei*, Pisa, 1979. P. Grimal, *L'éloge de Néron au début de la Pharsale est-il ironique?*. In: REL, 38 (1960), pp. 296 sqq. A. M. Guillemin, *L'inspiration virgilienne dans la Pharsale*. In: REL, 29 (1951), pp. 214 sqq. M. Rambaud, *L'apologie de Pompée par Lucain au livre VII de la Pharsale*. In: REL, 33 (1955), pp. 258 sqq. R. Pichon, *Les sources de Lucain*, Paris, 1912. V. Usani, *Sul valore storico del poema lucaneo*, Roma, 1903. Paolo Asso (ed.), *Brill's Companion to Lucan*, Brill, Leiden, 2011. E. Cizec, *L'Époque de Néron et ses controverses idéologiques*, Brill, Leiden, 1972. J. Brisset, *Les Idées politiques de Lucain*, Les Belles Lettres, Paris, 1964. J.-C. de Nadaï, *Rhétorique et poétique dans La Pharsale de Lucain*, Peeters, Louvain, 2000. B.-M. Marti, „La structure de La Pharsale”. In: *Entretiens sur l'Antiquité classique*, volume 15, Lucain, Genève, 1968. J.-C. Ternaux, *Lucain et la littérature de l'âge baroque en France - citation, imitation et création*, Paris, Champion, 2000.

9-10. Petronius

Fontes: Pétrone, *Satyricon*, éd. A. Ernout, Les belles lettres, Paris, 1923. Pétrone, *Le Satyricon*, tr.fr. par Alfred Ernout, Le Livre de Poche, 1995. Pétrone. In: *Romans grecs et latins*, tr.fr. par Pierre Grimal, Gallimard, Paris, coll. Bibliothèque de la Pléiade, 1958, pp. 1-137. Petroniu, *Satyricon*, tr. ro., Editura Univers, București, 1995.

http://agoraclass.fltr.ucl.ac.be/concordances/Petrone_satiricon/ (*Satyricon*)

Studia: Eugen Cizek, *Evoluția romanului antic*, Editura Univers, București, 1970, pp. 105-147.

Hubert Zehnacker et Jean-Claude Fredouille, « Pétrone », dans *Littérature latine*, PUF, Paris, 2005. Gian Biagio Conte, *The Hidden Author. An Interpretation of Petronius's Satyricon*, University of California Press, Berkeley – Los Angeles – London, 1996. Jonathan Prag et Ian Repath (eds.), *Petronius. A handbook*, Wiley-Blackwell, Chichester, Malden, 2009. René Martin, *Le Satyricon de Pétrone*, Ellipses, 1999. Émile Thomas, *L'Envers de la Société romaine : Pétrone*, Fontemoing. Paris, 1902. Aldo Setaioli, « L'amour romanesque entre idéal et parodie: les romanciers grecs et Pétrone ». In: *Rursus*, no 4, 2009: <http://rursus.revues.org/295> Maurizio Bettini, „Testo letterario e testo folclorico nella cultura romana”. In: *Da spazi e tempi lontani. La fiaba nelle tradizioni etniche*, a cura di Domenico A. Conci, Guida Editori, Napoli, 1991, pp. 75-90. Gaston Boissier, „Un roman de mœurs sous Néron – Le Satyricon de Pétrone”. In: *Revue des Deux Mondes*, vol. 6, 1874, pp. 320-348. René Martin, „Qui a (peut-être) écrit le Satyricon?”. In: *Revue des Études latines*, t. 78, 2001, pp. 139-163. Paul-Marie Veyne, „Le « Je » dans le Satyricon”. In: *Revue des Études latines*, t. 42, 1964, pp. 301-324. J. Fischer, „Métaphore et interdit dans le discours érotique de Pétrone”. In: *Centre d'Études Anciennes*, no 5, 1976, pp. 5-15. Jocelyne Le Ber, „L'École des veuves, une métamorphose de la Matrone d'Éphèse”. In: *Analele Universității Ștefan cel Mare*, t. 14, Suceava, Editura Universității din Suceava, Seria Filologie, B (Literatura), ian. 2008, pp. 153-159. E. Cizek, *Detașarea ironică, procedeu compozițional în Satyriconul lui Petroniu*, SC, VIII, 1966. E. Cizek, „La diversité des structures dans le roman antique”. In: *Studii Clasice*, XV, 1973. E. Cizek, „À propos des premiers chapitres du Satyricon”. In: *Latomus*, 34, 1975. E. Dobroiu, „Formele insolite din vorbirea personajelor lui Petronius”. In: *Studii Clasice*, VIII, 1966. Erich Auerbach, *Mimesis. Reprezentarea realității în literatura occidentală*, tr.ro., EPLU, București, 1967, pp. 27-54 (Fortunata). Florence Dupont, *Le Plaisir et la Loi. Du Banquet de Platon au Satyricon*, François Maspéro, 1977 / La Découverte, 2002.

Posteritatea lui Petronius. Albert Collignon, *Pétrone au Moyen Âge et dans la littérature française*, Nancy, Berger-Levrault et cie, 1893. Albert Collignon, *Pétrone en France*, A. Fontemoing, 1905.

Romanul în antichitate. *Romans grecs et latins*, présentés, traduits et annotés par Pierre Grimal, Bibliothèque de la Pléiade, 1958. *Romans grecs et latins*, sous la direction de Romain Brethes et Jean-Philippe Guez, Les Belles Lettres, 2016. Mikhail Bakhtine, *Esthétique et théorie du roman*, Paris, Gallimard, 1978. Eugen Cizek, *Evoluția romanului antic*, Editura Univers, București, 1970. Thomas Häag, *The Novel in Antiquity*, University of California Press, 1983. Massimo Fusillo, *Naissance du roman*, tr.fr. par M. Abrioux, Paris, Éditions du Seuil, Paris, 1991. Etienne Wolff, *Le roman grec et latin*, Ellipses, 1997. Géraldine Puccini-Delbey, „Présence-Absence de la figure du Lector dans les romans latins de l'époque impériale”. In: *Cahiers de Narratologie*, vol. 11, 2004: <http://narratologie.revues.org/15>

11-12. Satira și epigrama: Seneca, Persius, Iuvenal, Martial

Fontes: Seneca, *Apokolokyntosis*. In: vol. Seneca – Petroniu, *Apokolokyntosis, Satyricon*, EPL (BPT), 1967. Perse, *Satyres*, ed. A. Cartault, Paris, 1929². Persius, Juvenal, Martial, *Satire și epigrame*, tr. T. Mănescu, Editura Minerva, BPT, București, 1967. Martial, *Oevres*, ed. H. I. Izaac, 2 vol., Les Belles Lettres, Paris, 1930-1933. Juvenal, *Oevres*, ed. P. De Labriolle et F. Villeneuve, Paris, 1921. Persius, Juvenal, Martial, *Satire și epigrame*, tr. T. Mănescu, Editura Minerva, BPT, București, 1967. (BCU) / Juvenal, *Satire*, tr. G. Guțu, Editura Univers, București,

1986.

Studii: Pierre Grimal, *Seneca sau conștiința Imperiului*, Editura Univers, București, 1992. E. Cizek, *Seneca*, Editura Albatros, București, 1972. G. Guțu, *Seneca*, Editura științifică, București, 1999. I. Fischer, *Prefața la Persius, Juvenal, Martial, Satire și epigrame*, Editura Minerva, București, 1967, pp. V-XLII. J. K. Horvath, *Perse et Néron*. In: "Studii clasice", 3 (1961), pp. . 337-343. F. Villeneuve, *Essais sur Perse*, Paris, 1918. Alexandra Ciocârlie, *Juvenal*, Editura Semne, București, 2002. I. Fischer, *Prefața la Persius, Juvenal, Martial, Satire și epigrame*, Editura Minerva, București, 1967, pp. V-XLII. Paul Oltramare, *Les épigrammes de Martial et les témoignage qu'elle apportent sur la société romaine*, Genève, 1900. Paul Laurens, *Martial et l'épigramme grecque au I-er siècle après J. C.* . In: REL, 43 (1965), pp. 315-358. H. Bardon, *Réflexions sur réalité et imaginaire chez Juvénal*. In: "Latomus", 36 (1977), 4, pp. 996-1002.

13. Epica în epoca flaviană: Papinius Statius, Valerius Flaccus, Silius Italicus.

Fontes: <http://www.thelatinlibrary.com/statius.html> (Papinius Statius, *Thebaid*, *Silvae*, *Achilleid*)

<http://www.theoi.com/Text/StatiusThebaid1.html> (Papinius Statius - tr.en.)

Marco Anneo Lucano, Gaio Valerio Flacco, *Farsaglia (Bellum civile); Argonautiche*, a cura di Libera Carelli, UTET, Torino, 1954.

<http://agoraclass.fltr.ucl.ac.be/concordances/intro.htm#val> (*Argonauticon*);

<http://www.thelatinlibrary.com/valeriusflaccus.html> (*Argonautica*);

<http://www.theoi.com/Text/ValeriusFlaccus1.html> (Valerius Flaccus - tr.en.).

<http://agoraclass.fltr.ucl.ac.be/concordances/intro.htm#silius> (Silius Italicus, *Les Guerres Puniques*). Valerio Flacco, *Le Argonautiche*, a cura di Franco Caviglia, Testo latino a fronte, BUR, Milano, 2007.

Studia. P. Hardie, *The epic successors of Virgil. A study in the dynamics of a tradition*, Cambridge University Press, 1993. F. Ripoll, *La morale héroïque dans les épopées latines d'époque flavienne. Tradition et innovation*, Louvain, Peeters, 1998. Antony Augoustakis, *Motherhood and the Other: Fashioning Female Power in Flavian Epic*. Oxford University Press, Oxford & New York, 2010. Neil W. Bernstein, *In the Image of the Ancestors. Narratives of Kinship in Flavian Epic*, University of Toronto Press, Toronto, 2008.

Papinius Statius. Sylvie Franchet d'Espèrey, *Conflit, violence et non-violence dans 'La Thébaïde' de Stace*, Les Belles Lettres, Paris, 1999. Fernand Delarue, *Stace, poète épique, originalité et cohérence*, Peeters, Louvain et Paris, 2000. Fernand Delarue (dir.), *Epicedion. Hommage à P. Papinius Statius, 96-1996*, Université de Poitiers, Poitiers, 1996. A. Hardie, *Statius and the Silvae*, Liverpool, 1983. C. Newlands, *Statius' Silvae and the Poetics of Empire*, Cambridge University Press, 2002. H. Lovatt, *Statius and Epic Games: Sport, Politics and Poetics in the Thebaid*, Cambridge University Press, 2005. N. Johannsen, *Dichter ueber ihre Gedichte: Die Prosavorreden in den 'Epigrammaton libri' Martials und in den 'Silvae' des Statius*, Vandenhoeck & Ruprecht, Goettingen, 2006. C. S. Lewis, „Dante's Statius”. In: *Studies in Medieval and Renaissance Literature*, Cambridge University Press, 1966.

Valerius Flaccus. Loretta Baldini Moscadi, „Les métamorphoses de la magicienne. La Médée

de Valerius Flaccus". In: Alain Moreau & Jean-Claude Turpin (eds.), *La magie. Actes du Colloque international de Montpellier 25-27 mars 1999*, Montpellier, 2000, pp. 277-288. W.R. Barnes, „The Trojan War in Valerius Flaccus' *Argonautica*”. In: *Hermes* 109, 1981, pp. 360-370. Heike Bartel, Anne Simon (eds), *Unbinding Medea. Interdisciplinary Approaches to a Classical Myth*. Legenda, Oxford, 2010. Federica Bessone, „Valerio Flacco e l'Apollonio commentato. Proposte”. In: *MD* 26, 1991, pp. 31-46. Fritz Bornmann, „Su alcune reminiscenze virgiliane nell'episodio delle donne di Lemno in Valerio Flacco”. In: *Studia Florentina* A. Ronconi oblata. Roma: Edizioni dell'Ateneo, 1970, pp. 41-50. Carlo Campanini, *Saggio di commento a Valerio Flacco (Arg. 4.99-198)*, La Nuova Italia, Firenze, 1996. S. A. Cecchin, „Intreccio e tempo narrativo nelle *Argonautiche* di Valerio Flacco”. In: *CCC* 1, 1980, pp. 349-370.

14. Enciclopedismul și retorică

Fontes:

Plinius, *Naturalis historia. Enciclopedia cunoștințelor din antichitate*, tr. ro. I. Costa și T. Dinu, vol. I (Cosmologia. Geografia) și II (Antropologia. Zoologia), Polirom, Iași, 2001. *Histoire naturelle*, tr.fr., Les Belles Lettres, 1951-2008. Plinie l'Ancien, *Histoire naturelle*, Éditée par Stéphane Schmitt, Paris, Gallimard, coll. Bibliothèque de la Pléiade, 2013.
<http://agoraclass.fltr.ucl.ac.be/concordances/intro.htm#pa> (*L' Histoire naturelle*)

http://penelope.uchicago.edu/Thayer/E/Roman/Texts/Pliny_the_Elder/home.html

http://www.forumromanum.org/literature/pliny_elderx.html

Quintilian, *Institutio oratoris*, ed. L. Rademacher, Teubner, Leipzig, 1907-1935. *De l'Institution oratoire*. Tomes 1-7, éd. et tr. par Jean Cousin. Les Belles Lettres, Paris, 1975-1980. Quintilian, *Arta oratorică*, tr. ro. Maria Hetco, vol. I-III, Editura Minerva, București, 1974.

<http://agoraclass.fltr.ucl.ac.be/concordances/intro.htm#qui> (*L'institution oratoire*)

http://weblioteca.uv.es/cgi/view.pl?source=uv_ms_0292

Studia: Jean Beaujeu, *La cosmologie de Plinie l'Ancien dans ses rapports avec l'histoire des idées*, in *REL*, 26 (1948), pp. 40-42. W. Kroll, *Plinius der Altere*, in Pauly, *Real-Encyclopädie der classischen Altertumswissenschaft*, Stuttgart, 1951, pp. 21, 269-271, 294, 299-334, 392-439. R. Lenoble, „L'Histoire naturelle de Plinie”. In: *Esquisse d'une histoire de l'idée de Nature*, Albin Michel, 1969, p. 137-213. J. Pigeaud et J. Oroz (éd.), *Plinie l'Ancien témoin de son temps*, Salamanque/Naples, 1987. Valérie Naas, *Le projet encyclopédique de Plinie l'Ancien*, Collection de l'École française de Rome 303, De Boccard, Paris, 2002.

C. Balmuş, *De Quintiliani fontibus graecia*, Iași, 1927. D. Bassi, *Quintiliano*, Roma, 1929. D. Bassi, *Quintiliano maestro*, Firenze, 1930. P. Galand, F. Halryn, C. Lévy, W. Verbaal (dir.), *Quintilien ancien et moderne. Études réunies par...*, Brepols Publishers, Turnhout, 2010. Aubrey Gwynn S.J., *Roman Education from Cicero to Quintilian*. Teachers College Press, New York, 1926. John Logie, „Quintilian and Roman Authorship”. In: *Rhetoric Review* 22.4 (2003), pp. 353-373. Arthur E. Walzer, „Quintilian's Vir Bonus and the Stoic Wise Man”. In: *Rhetoric Society* 33.4 (2003), pp. 25-41. P. Galand, F. Halryn, C. Lévy, W. Verbaal (dir.), *Quintilien ancien et moderne*, Brepols Publishers, Turnhout, 2010. Laurent Pernot, *La Rhétorique dans l'Antiquité*, Paris, Librairie Générale Française, 2000. Wilfried Stroh, *La puissance du discours. Une petite histoire de la rhétorique dans la Grèce antique et à Rome*, tr.fr. Sylvain Bluntz Les Belles Lettres, 2010.

Bibliografie generală

- ◆ Eugen Cizek (coord.), *Istoria literaturii latine*, vol. III (14-117 e.n.), Universitatea din București / Facultatea de Limbi și Literaturi Străine, 1982. Eugen Cizek, *Evoluția romanului antic*, Editura Univers, București, 1970. Eugen Cizek, *Istoria literaturii latine*. Vol. II. Ediția a II-a, revizuită și adăugită. Grupul Editorial Corint, București, 2003. Liviu Franga, *Poezii latini și poezia lor*. Vol. I. București, Editura Universității din București, 2007. D. M. Pippidi, *Formarea ideilor literare în Antichitate*, Editura Enciclopedică Română, 1972 [1944]. D. M. Pippidi (ed.), *Arte poetice. Antichitatea*, Editura Univers, București, 1970. Liviu Franga, *Poetica latină clasică*, Editura Fundației "România de Măine", București, 2002.
- ◆ Pierre Grimal, *La littérature latine*, Fayard, 1994 / *Literatura latină*, tr.ro. Mariana și Liviu Franga, Editura Teora, București, 1997. Pierre Grimal, *Rome, la littérature et l'histoire*, École Française de Rome, 1986. Jean Bayet, *Littérature latine*, Armand Colin, 1964 / *Literatura latină*, tr.ro., București, 1972. Hubert Zehnacker et Jean-Claude Fredouille, *Littérature latine*, PUF, 2001 [1993]. René Pichon, *Histoire de la littérature latine*, Paris, 1924 [1897]. Paul Lejay, *Histoire de la littérature latine des origines à Plaute*, Ed. Boivin, Paris, 1923. Henri Petitmangin, *Histoire sommaire illustrée de la littérature latine*. Quinzième édition, 1957. Abbé Blanloeil, *Histoire de la littérature grecque et de la littérature latine*, Lanoë-Mazeau, 1900.
- ◆ Gian Biagio Conte, *Letteratura latina. L'età imperiale*, Mondadori, 2012. Antonio La Penna, *La cultura letteraria a Roma*, Laterza, 2006. Franco Ferrari, *Storia della letteratura latina. Contesti, generi, autori*, Mondadori, Milano, 2005. Augusto Rostagni, *Storia della letteratura latina*, vol. I-III, ed. revizuită de I. Lana, Torino, 1964. Ettore Paratore, *La letteratura latina dell'età imperiale*, Sansoni - Accademia, Milano, 1969.
- ◆ E. J. Kenney and W. V. Clausen (eds), *The Cambridge History of Classical Literature. Vol. 2. Latin Literature*, Cambridge University Press, 1992. E. J. Kenney and W. V. Clausen (eds), *The Cambridge History of Classical Literature. Vol. 1. Greek Literature*, Cambridge University Press, 1982. Stephen Harrison, *A Companion to Latin Literature*, Wiley-Blackwell, 2005. H. J. Rose, E. Courtney, *A Handbook of Latin Literature: From the Earliest Times to the Death of St. Augustine*, Bolchazy-Carducci Publishers, 1996. Susanna Braund, *Latin Literature*, Taylor & Francis, 2001. Theodore D. Papanghelis, Stephen J. Harrison, Stavros Frangoulidis, *Generic Interfaces in Latin Literature: Encounters, Interactions and Transformations*, Walter de Gruyter, Berlin/Boston, 2013. Ineke Sluiter, Ralph M. Rosen, *Aesthetic Value in Classical Antiquity*, Brill, 2012. Tony Woodman, Jonathan Powell, *Author and Audience in Latin Literature*, Cambridge University Press, 1992. Joseph Farrell, *Latin Language and Latin Culture: From Ancient to Modern Times*, Cambridge University Press, 2001. John F. Miller, A.J. Woodman, *Latin Historiography and Poetry in the Early Empire: Generic Interactions*, Brill, 2010. Antony Augoustakis, *Flavian Poetry and Its Greek Past*, Brill Academic Publishers, 2014. Jan Papy, Yanick Maes, Wim Verbaal (eds), *Latinitas Perennis: Volume I: The Continuity of Latin Literature*, Brill, 2007. Yanick Maes, Jan Papy, Wim Verbaal (eds), *Latinitas Perennis. Volume II: Appropriation and Latin Literature*, Brill, 2009.
- ◆ Michael von Albrecht, *History of Latin Literature. From Livius Andronicus to Boethius. With Special Regard to Its Influence on World Literature*. En. Tr. Vol. 1, Brill, Leiden, 1997 / *Geschichte der römischen Literatur von Andronicus bis Boëthius. Dritte, verbesserte und erweiterte*, Walter de Gruyter, 2012. M. Schantz, C. Hosius, *Geschichte der römischen Literatur*, Vol. I-IV, München, 1927-1935.

9. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului

- conținutul disciplinei este în concordanță cu ceea ce se predă în alte centre universitare
- tematica este elaborată pe baza bibliografiei internaționale a domeniului;

10. Evaluare

Tip activitate	10.1 Criterii de evaluare	10.2 Metode de evaluare	10.3 Pondere din nota finală
10.4 Curs	Corectitudinea și completitudinea cunoștințelor Gradul de asimilare a limbajului de specialitate	1 referat de seminar + examen scris	50% + 50%
	Gradul de asimilare a limbajului de specialitate		
10.5 Seminar/curs practic	Capacitatea de aplicare practică a cunoștințelor teoretice dobândite		
	Criterii ce vizează aspectele atitudinale: conștiinciozitatea, interesul pentru studiul individual		
10.6 Standard minim de performanță			
cunoașterea elementelor fundamentale de teorie și aplicarea lor practică			

11. Etichete ODD (Obiective de Dezvoltare Durabilă / Sustainable Development Goals)

	Eticheta generală pentru Dezvoltare durabilă

Data completării:
21.02.2025

Numele și semnătura titularului de curs

Semnătura titularului de seminar

Data avizării în Decanat
Numele și semnătura decanului

UNIVERSITATEA BABEȘ-BOLYAI
BABEȘ-BOLYAI TUDOMÁNYEGYETEM
BABEȘ-BOLYAI UNIVERSITÁT
BABEȘ-BOLYAI UNIVERSITY
TRADITIO ET EXCELLENTIA

Facultatea de Litere
Str. Horea nr. 31
400202, Cluj-Napoca
<https://lett.ubbcluj.ro>

Data avizării în Departament:
25.02.2025

Numele și semnătura directorului de departament

Data avizării în Decanat
Numele și semnătura decanului